

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte
www.alegeliber.md

21 februarie 2019

DECLARAȚIE

CONSTATĂRILE ÎNAINTE DE ALEGERILE PARLAMENTARE DIN 24 FEBRUARIE 2019

Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte, care acționează solidar pentru a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului European și a instituțiilor specializate afiliate acestuia, prezintă principalele constatări privind desfășurarea procesului electoral pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019:

- **Modificarea regulilor de joc în ajunul alegerilor.** În anul electoral 2018 au fost întreprinse mai multe modificări ale cadrului legal contrar bunelor practici în materie electorală. Aceste amendamente au fost operate într-o manieră opacă și grăbită, ignorându-se prevederile legislației referitoare la transparența procesului decizional. Permitea desfășurării unui referendum consultativ în ziua alegerilor parlamentare care vor avea loc într-un sistem electoral nou induce alegătorilor confuzie și dificultăți în exercitarea dreptului la vot;
- **Mentținerea plafoanelor înalte pentru donații făcute partidelor.** Legislativul a eșuat în a ajusta legislația la recomandările Comisiei de la Veneția și GRECO cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. Deși în anul 2017 plafonul pentru finanțarea campaniilor electorale a fost micșorat până la 50 și 100 de salarii medii lunare pe economie, pentru persoane fizice și respectiv pentru persoane juridice, limita donațiilor rămâne a fi peste cea recomandată de GRECO de 20 și respectiv de 40 de salarii medii pe economie.
- **Utilizarea resurselor administrative în perioada electorală.** Au fost semnalate numeroase cazuri de utilizare a resurselor administrative de către partidele care sunt reprezentate în organe electivă. Au ieșit în evidență cazurile de revizuire bugetară și de majorare înainte de startul campaniei electorale a diferitelor alocații financiare, majorări salariale, pensii și indemnizații, chiar dacă aceste majorări nu au fost planificate în bugetul de stat aprobat inițial. La fel, pe parcursul perioadei pre-electorale dar și electorale au fost constatate multiple cazuri de organizare a întâlnirilor cu alegătorii, de regulă angajați ai instituțiilor publice, structurilor de stat și/sau bugetare, în timpul orelor de muncă, implicarea în campania electorală a Secretarilor de Stat și a șefilor de autorități publice care se prezumă a fi apolitici, utilizarea APL în activități de promovare, activități de colectare a semnăturilor, implicarea președinției în campania electorală, ședința Parlamentului a cărui mandat a expirat și asumarea de răspundere a guvernului pentru proiecte de legi organice pentru a îndeplini promisiuni electorale ale partidului de la guvernare, implicarea angajaților guvernului în activități de dezinformare online.
- **Coruperea alegătorilor.** Perioada pre-electorală și electorală au fost marcate de activități de corupere a alegătorilor, inclusiv prin intermediul fundațiilor de caritate afiliate partidelor politice și prin oferire de cadouri ilegale. Aceste situații nu au fost investigate și contracarate în nici un fel de autorități responsabile.
- **Limitarea dreptului la vot.** Cetățenilor moldoveni de peste hotare le este îngădit dreptul la vot în baza buletinului de identitate – document deținerea cărui este obligatorie. De asemenea, este semnalată limitarea dreptului la vot a cetățenilor moldoveni de peste hotare urmare a aplicării neuniforme a practicii de vot în baza pașapoartelor expirate. Deși Curtea Supremă de Justiție a consacrat în 2014 legalitatea deciziei CEC de a permite votarea cu acte de identitate expirate, la scrutinul parlamentar din 2019 CEC nu a mai emis o decizie asemănătoare.
- **Deficiențe și erori în Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA) și listele electorale.** Au fost semnalate și înregistrate multiple cazuri în care s-a constatat imperfecțiunea datelor din RSA și listele electorale. A fost raportată prezența

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

www.alegeliber.md

În listele electorale a persoanelor decedate, erori de adresă sau chiar perfectarea neuniformă a listelor electorale în cadrul unei și aceleiași unități administrativ-teritoriale (conform adresei sau conform alfabetului). Remarcăm cazurile de migrație artificială a alegătorilor dintr-o circumscripție electorală uninominală în altă.

- **Soluționarea neuniformă a litigiilor și a conflictelor electorale.** Remarcăm cazurile de aplicare neuniformă de către organele electorale și instanțele de judecată a legislației cu privire la soluționarea litigiilor electorale dar și emiterea unor decizii neuniforme pe cazuri aparent identice.
- **Mass media controlată politic.** Cele mai multe instituții mass-media reflectă campania electorală de o manieră părtinitoare, tratând inegal și discriminatoriu concurenții electorali. Câțiva concurenți electorali beneficiază de o prezență masivă și pe o tonalitate exclusiv pozitivă la unele posturi TV monitorizate, iar oponenții lor politici sunt reflectați doar în context negativ. Unele posturi TV organizează dezbateri electorale nu în orele de maximă audiență, ci dimineața devreme când audiența este minimă.
- **Femeile, tinerii, persoanele cu dizabilități și persoanele de etnie romă continuă să fie sub-reprezentate.** Deși cota de 40% de reprezentare a femeilor pe listele partidelor în circumscripția națională este respectată, se atestă o subminare a principiului șanselor egale pentru bărbați și femei. Majoritatea femeilor și tinerii continuă să fie plasați pe locurile mai puțin eligibile pentru mandatul de deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Interesele și necesitățile tinerilor și ale persoanelor cu dizabilități rareori ajung să fie adresate în platformele electorale ale formațiunilor concurente.
- **Intimidarea concurenților electorali și alegătorilor.** Au fost raportate public multiple cazuri în care cetățeni/simpatizanți ai anumitor partide politice au provocat altercații verbale și fizice pentru a zădărnici desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii, iar reacția reprezentanților organelor de drept a fost tardivă sau chiar a lipsit cu desăvârșire.
- **Intimidarea observatorilor naționali și tentative de compromitere a campaniilor de educație civică.** Pentru prima dată după 2009 reprezentanți ai Misiunii naționale de observare a Promo-LEX au fost supuși acuzațiilor neîntemeiate din partea membrilor CEC, precum și intimidărilor și presiunilor publice din partea reprezentanților anumitor concurenți electorali, reprezentanți ai organelor de drept și APL. Au fost semnalate cazuri în care campaniile obișnuite de educație civică și apolitică desfășurate de organizațiile neguvernamentale, au fost calificate pe nedrept ca și campanii de agitație electorală în favoarea unor concurenți electorali.

Constatările evidențiate relevă că procesul electoral se desfășoară cu încălcarea standardelor pentru un proces electoral liber și corect. În aceste circumstanțe, facem apel către instituțiile statului, organele electorale și concurenții electorali să depună eforturi pentru ca votarea și tabularea rezultatelor să aibă loc într-o manieră corectă, fără încălcări, astfel încât alegerea cetățeanului să fie reflectată corect în noul legislativ.

www.alegeliber.md - **Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte** este o entitate permanentă, benevolă, constituită din 39 organizații obștești din Republica Moldova cu scopul de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.